Ч. 167 (11.458). Львів, вівторок 30. липня 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сподіванки та дійсність.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 21. 7. 29.

I.

Цієї ночі, з суботи на неділю, вже над ранком французька палата (по правді, називають її тут не „палатою“, а просто кімнатою „шамбр“) послів мізерною більшістю 8 голосів ратифікувала французько-американську угоду про воєнні довги, які Франція винна Америці, і про спосіб сплати їх ратами протягом 62 років. Дебати були довгі і палкі, в парляменті і в пресі, тай полишили по собі грубий осад розчарування й досади, ненависти й підозрінь.

При чому одна річ дуже цікава: хоча сотні бесідників пролили ріки слини, а тисячі публіцистів, фахових і імпровізованих, море чорнила, щоби справу французького довгу Америці розяснити, то справа ще й далі лишається заплутаною і неясною. Ясне одно: що платити треба, і що платитиме замість Франції Німеччина, зобовязана до цього пляном Йонґа. Але з якого правного і фактичного титулу ці міліярдові довги — на цьому питанні „погляди учених розходяться“.

Це „воєнні довги“, скажуть одні, затягнені Францією в Америці в часі світової війни, тай, як такі, не повинні бути плачені, бо гроші ці були зужиті в спільному інтересі Франції й Америки — на ведення війни до побідного кінця.

Ні, відповідають інші, Америка цих справжніх воєнних позичок зреклася, а те, що треба платити, це позички післявоєнні, затягнені головно в 1919—1920 рр.

Нехай і так — репетують ще інші, — одначе ці позички лихварські, а їх титули не провірені.

Ні, відповідають інші, рахунки ці не тільки були провірені, а ще й дуже радикально скорочені й обнижені.

Скорочені й обнижені? На скільки? Тут знову „погляди учених розходяться“. Одні кажуть, що Америка великодушно опустила 40 відс. загальної суми, другі впевняють, що аж 60 відс.

Розберися в цьому, хто мудрий!

Тільки не треба думати, що ці твердження й запевнення ми виловили із сторінок невідповідальних ґазет і з промов невідомих політиканів. Ні, вони вибрані з промов і статтей найбільш компетентних мужів, як оце з промов премієра Поанкаре або сенатора Беранже, співавтора угоди з Америкою. А проте правда десь мусить бути — тільки устійнити її сьогодні майже неможливо сторонній людині. І чи дивуватися після цього, що історики спорять між собою про правдивість історичних подій, які доконалися перед сотками, а то й тисячками літ! Адже не сила устійнити правди про таку, здавалося би, просту, рахунково-бухальтерську справу, як довги між двома першорядними потугами світа, затягнені й обраховувані перед нашими, так сказатиб, очима.

II.

Всетаки, хоча воно і спірне, який титул правний цих астрономічних чисел довжних грошей, то неспірною являється обставина, що величанську пайку їх затягнув і видав п. Кльоц, міністр фінансів у кабінеті Клеманса й один з пятьох делегатів на мирову конференцію. Цей п. Кльоц затягав державні позички як можна найбільші й найчастіше. Не тільки затягав кольосальні позички, а й щедро й легко розсівав позичені міліони й міліярди. А коли хто йому докоряв цю розтратність публичного гроша, він відповідав фразою, яка вже сталася „історичною“: „Німеччина заплатить“. Переможений ворог заплатить (буцім-то), то й нема чого щадити ні грошей, ні ворога. То були часи, коли переможці зовсім були втратили голову й міру і думали, що все, що їм на тямку прийде, таки здійсниться і встоїться на віки вічні. Так Льойд Джордж тоді впевняв (дослівно: впевняв) своїх виборців, що Вільгельм II. буде повішений в Льондонській Вежі. Так Вільсон, поставивши коміть головою всі свої славетні „пункти“, будував тоді, за порадами свого (і поляків) друга, проф. Лорда „нову велику потугу над Вислою“. Так Кльоц роздавав міліярди, думаючи, що Німеччина зможе (і схоче) всі його шалені розтрати платити.

Не так воно сталося, як бажалося. Льойд Джордж, не повісивши Вільгельма, остаточно опинився на становищі провідника третьорядного політичного гурта. Вільсон закінчив свої дні в стані поступового паралїжу; його друг і слуга поляків — вступив черцем у монастир. А міністра Кльоца тому саме тиждень тутешній карний суд засудив на два роки тяжкої вязниці, без пільг, за фальшиві векслі й чеки й інші грошеві обманства. А Німеччина зголилася платити тільки менше ніж десяту частину всіх тих видатків, які на її рахунок робили всякі Кльоци.

І мабуть неодні ще сподіванки будуть дійсністю перекреслені.

За Карпатами.

Маніфестаційний похід української народницької молоді в Ужгороді.

Нарешті прийшло чергове число ужгородської „Свободи“, яке приносить конкретніші дані про хід зїзду та про кількість його учасників. Правда, звіт зі зїзду ще нескінчений (докінчення буде в наступному числі, себ-то четвертому з черги), так, що ще й досі не маємо повного уявлення про цю замітну подію в житті Закарпатської України, та все-таки деякі дані з останнього числа „Свободи“ в значній мірі доповнюють нашу статтю „Ужгородська проклямація“.

Після богослуження в соборі учасники зїзду уставилися в ряди. На основі докладного підрахунку було 326 рядів по 3 учасники, разом 978 учасників. Крім того зо дві сотні учасників заняло хідники від старої „Просвіти“ до вул. Раковція.

Як на маніфестаційний виступ ця кількість не була імпонуюча. Та в хвилі, коли похід мав рушити, із залізниці надійшла молодь з Кіральгази, Берегова і Мукачівщини. Попереду орхестра вигривала коломийки. Похід із залізниці приєднався до впорядкованого вже походу.

„Хлопці з наших рядів — пише відомий поет Гренджа-Донський у „Свободі“ — попали в екстазу і зо сльозами радости в очах бурхливими оплесками привітали цей новий похід, що числом майже перевищив нас. „Слава слава“ почулось здовж. На чолі цього нового походу до 20-ти маєвна кіральгазська орхестра, зараз за ним напис: „Великі Лучки“, а опісля таблиця з портретом нашого пророка Т. Шевченка, з похиленими, селянською рукою написаними літерами: „В своїй хаті своя правда і сила і воля...“ і „Селянська молодь Чинадієва“. Так отже в поході взяло участь до 2000 делегатів.

Рушив похід вулицею Учительською і закрутив на вул. Раковція та через „корзо“ до площі Масарика. До його приступали і ті, що чекали здовж вулиць. Край шляху стояв наш завзятий ворог п. Бородій (з „Русск. Вестнік-а — Ред.) з олівцем в руках і пильно числив. Спитали його про кількість і він таки признав — хоч помилився на чотири сотки — 1400 учасників.

На чолі походу делегати Гуцулії в своїх чудових національних строях, за ними бичківська орхестра і знову гуцули: Ясіня, Богдан, Рахова, Росішок, Квасів і багато інших тільки з самої Гуцульщини. Здовж синьо-жовті прапори і вишивки... Дівчата, хлопці, мов чудові весняні квіти в прегарних кольорових одягах. Вже і після вишивок зараз можна зорієнтуватись щодо околиці: в ясінян домінує барва переважно ясночервона-синя та жовта, в рахівчан червоно-чорна, в бойків майже сама червона, а веречани знову в білих полотняних вуйошах на сорочках з характеристичними чорними зубчиками. Хуст, Бережанщина та ужгородські околиці в напів чорному. Цілий Мараморош як одна прибрана косиця, як уквітчаний букет найкращих квіток... „Січовики“ з Ясіня в вишиваних сорочках, з козацькими шапками та топірцями, а „Січ“ з Перечина — то правдиве військо. Козаки хоч куди і по душі і по уніформі...

Орхестри грають на переміну. Похід панцирком веться, мов річка серед вузьких долин, а довгий-довгий — „голова“ вже обкрутила довжезну площу Масарика, а „хвіст“ ще тільки коло „Корони“ (найбільша ужгородська кавярня. — Ред.).

Настрій скрізь бадьорий, в серцях молодечий запал, а в очах вогні палають. З обличчя кожного учасника, можна, мов з книжки, вичитати пошану і безмежну любов до свого рідного... По вулицях змадяризованого і жидами переповненого Ужгороду замаяли синьо-жовті прапори і почулися звуки української походової пісні... Таке захоплення, таке сильне почуття, що мимоволі духом ростеш все вище й вище. Бачучи перед собою таку масу борців за наші права, за наше рідне українське слово, стаєш зразу оптимістом. Не пропадем, виборем своє. А рівночасно серце перейняло задоволення, бо це, так би мовити, сатисфакція тим, що віддавна борються, що освідомлюють народ. Значить: зерно не пропало, живе. Наша ідея набуває і фізичного тіла, бо вона жива, бо народ живе...

Після зложення вінця на памятнику Масарика і короткої промови учит. Ворона, похід прибув до палати „Народнього Дому“. На жаль, не всі могли там поміститися, хоч саля на 800 сидячих місць і багато приневолено було ізза недостачі місця відійти. Але все таки до салі змістилось біля 1200 учасників, саля була цілком набита: окрім того ще й два коридори на долині, а два на горі (по 35 м. довжини, а по 2 м. ширини) були переповнені“.

З уїдання москвофільсько-мадяронської і поліційно-чеської преси та крику про „українську ірреденту“ видно, що похід був справді величавий. Це молодь Закарпаття маніфестувала свою національну свідомість, свою єдність з великою соборною українською нацією. Ужгородська проклямація молодого закарпатського покоління доказує живучість української всенародньої ідеї та нестримний ріст новітнього українства всупереч усім перепонам.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

„Болячки кресів“.

Назву „креси“ пристосовує польська преса головним чином до Волині й Полісся. Отже на тих то „кресах“ діються всякі дивовижні речі. Там, де польське, а вірніше кажучи — римо-католицьке населення вагається фактично між 6 і 10 відс., там усе є спольонізоване: шкільництво, уряди, адміністрація, судівництво, публичне життя, а навіть церква є конґльомератом польсько-російського засилля. Невеличкий відтинок волинського життя є „зчоботарення“ і „заневалення“ на повну пагладу „Українською Нивою“ і „сальоновим“ рідно-хатянством.

І на цих то „кресах“ зникаюча, але пануюча польська меншість має свої болячки. Візьміть до рук ендецький „Львовскі Курер Поранни“ або варшавське „АВС“ і переконаєтеся, як то терпить на „кресах“ ця упривілеєна горстка. Хоч усе шкільництво є спольонізоване, то все-таки „кресовці“ терплять. Терплять вони у всенародньому шкільництві, в цілости спольонізованому (за винятком 6 шкіл на 1 міл. 200 тис. українського населення на Волині та около 106 тис. польського), але вже в професійному діється гірше, а в середньому найгірше. Великою болячкою волинського шкільництва є коедукація бо

вона — мовляв — викликує деморалізацію. Ще гірше мається справа з добором учительських сил.

„Молоді, 22-літні учительки в мужеських школах, без педагогічних кваліфікацій, підрива- ють повагу шкільної установи, наражуються на сміх молоді і кепкування або — що теж часто трапляється — фліртують з молодю, як і молоді вчителі з ученицями.

Але найбільшою аномалією „кресів" є ріжно- язичність середніх шкіл. Кількатисячне кресове містечко має *польську державну гімназію* з обме- женою кількістю учнів та *приватні* гімназії: ро- сійську, жидівську й українську. Отже „боляч- кою" волинських поляків є те, що нібито поль ська мова в приватних гімназіях грає невеличку ролю так, що

„абсольвенти тих шкіл навіть не володіють добре державною мовою. Примус науки украін- ської мови в державних гімназіях то *друга бо- лячка і дивоглядь теперішньої шкільної органі- зації. Двійка з того предмету не затримує учня другий рік у клясі*, супроти чого звичайним яви- щем є *бойкот предмету і часті випадки, що ціла кляса чваниться перед іншими двійкою зі знена- видженого предмету*. А щож думати про вихо- вавчу сторону такого зарядження? Молодь демо ралізується, вчиться її шовінізму, ненависти і партійництва".

Справді гарні відносини. Заведення науки української мови в середніх школах на Волині було нібито уступкою в користь українців і ви- словом „рівноправности". Але така „рівноправ- ність", що українську мову спихається на сту- пінь толерованої, без примусу вчитися її, дове- дення до кепкувань, погорди і бойкоту, — це вже вершок „санаційних" прийомів. „Львовск. Кур. Пор." каже, що підчас побуту през. держа ви на Волині доручено йому меморіял, вимагаю- чи змін та усунення шкільних „болячок". І ми теж заявляємося за усуненням української мови як предмету з польських державних гімназій. Бо краще, щоби цей предмет був усунений з польських державних гімназій, ніж щоби він був предметом насміху, бойкоту і ненависти.

Про другу „болячку" пише варшавське „АВС" в статейці „Грізна ситуація на кресах". Чим-же та ситуація грізна? А грізна вона тим що польські осадники почувають себе „забути- ми", „вже непотрібними". А „забутими" є вони тому, що не одержують запомог і субсидій з державного скарбу в тих розмірах, що давніше. І тому з їх листів „пробивається журба за загро- жену польськість східних окраїн". Колиб вони одержували більші субсидії, то та польськість стоялаб твердою ногою, а так є загрожена. Після перевороту 1926 р. підупала на „кресах" діяль- ність „народово-культурних" установ (підтриму- ваних теж субвенціями держави і соймиків під натиском адміністрації). Тепер ситуація змінилася вже на краще. Санація починає відновляти діяльність цих польонізаційних станиць. Пога- ний стан також у шкільній ділянці, так, що „все- народньому шкільництву сьогодні погрожує просто рутенізація."

Яким чином таке страхіття зависло над спо- льонізованим шкільництом, важко додуматися. Є це, очевидячки, тільки „народова" фраза, щоб цими докорами закріпити факт зендечення санації.

„Ситуація є — якщо не грізна, то на всякий випадок дуже поважна. Якщо так далі піде, то за кілька літ просто важко буде направити шко- ди, які в останніх часах постигли польськість на східних окраїнах".

Щож нам робити супроти такого сумного стану? Не лишається ніщо інше, як співчувати.

Процес б. посла Уліца.

Цими днями перед окружним судом у Катовицях відбувся процес проти б. німецького посла до шлеського сойму, Уліца. Його обвинувачено в тому, що він, як директор канцелярії німецького „Народнього Союзу" („Фольксбунд") виставив документ для одного дезертира з польського війська, на підставі якого цьому дезертирові забезпечено в Німеччині працю. Для пояснення: „Фольксбунд" — це найповажніша німецька культурницька установа в Польщі, як наші „Рідна Школа" і „Просвіта" разом узяті.

Процес був суто-політичний. Обвинувачення спиралося, звичайно, на доносі політичної поліції. А саме, політична поліція твердить, що вона здобула документ, який доводив ворожу польській державі діяльність обвинуваченого. Це **фотографія** посвідки, яку Уліц мав за своїм підписом виставити 15. червня 1925 року польському громадянинові, рекомендуючи його в Німеччині, як доброго німецького патріота і дезертира з польського війська. Оригінал цього документу опинився в руках польської влади наслідком **влому до німецького генерального консуляту у Катовицях** і пізніше був звернений йому назад. Вже в травні 1926 р. державна прокураторія поставила до шлеського сойму домагання видати посла Уліца. Одначе комісія сойму висловилася **проти** видачі, бо фотографія посвідки виказувала такі помилки в німецькій мові та ортографії, яких ніяким чином не міг би зробити посол Уліц, а через те можна було гадати, що посвідка **сфальшована.** Після цього державна прокураторія забрала назад своє внесення на видачу посла Уліца. Одначе рік пізніше на основі оцінки одного краківського знавця письма та зізнань бувшого службовика „Народнього Союзу", який нібито бачив, що ця посвідка дійсно була написана в льокалі „Народнього Союзу", прокураторія поновила домагання видачі Уліца. Тодішній маршал шлеського сойму, польський адвокат Вольни, сказав під присягою, що він переконаний, що посвідка, приписувана Уліцові, сфальшована. Один варшавський знавець письма висловив те саме переконання. Домагання державної прокураторії про видачу посла Уліца обговорювано тим разом на пленумі сойму і відкинено його 21 голосами проти 17, значить також польськими голосами.

У грудні минулого року справа Уліца стала голосною через гострий напад польського міністра закордонних справ Залеського на німецький „Народній Союз" взагалі та на посла Уліца зокрема підчас нарад Ліги Націй у Женеві. Чемберлен сказав тоді відомі слова про „чисті руки", які мусить мати національна меншість супроти держави, коли вона виступає з зажаленнями перед високою радою.

І дійсно: не вважаючи на двократне негативне відношення шлеського сойму та всі згадані оречення у користь Уліца, влада не забула Уліца та не приспала нагоди. І так негайно після розвязання шлеського сойму 13. лютого ц. р. посла Уліца — арештовано. На весняній сесії ради Ліги Націй міністр Залеський обіцяв якнайшвидше переведення процесу. Дня 30. березня Уліца випущено на волю за дуже високим заставом.

Така передісторія цього цікавого процесу.

Обвинуваченого боронили два адвокати, д-р Бай та відомий варшавський адвокат Смяровський. Посол Ліберман, який мав бути другим оборонцем, заслаб і не міг зявитися на розправу (невідомо, чи ця недуга не є „дипльоматична", і

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ 3)

Денник невідомого жовніра.

(Докінчення.)

III. Сповідь і обвинувачення.

Ремарк, якби прочуваючи, що його повість стане предметом гострих атак, поклав на першій її сторінці мотто: „Ця книжка не має бути ані обвинуваченням ані сповідю. Це має бути тільки спроба озватись за покоління, яке знищила війна, — навіть коли воно оминуло власних гранат".

Власних гранат! Книжка лишилась сповідю і обвинуваченням. У пресі появились поважні, невідокремлені голоси, що такий твір може зробити для справи миру більш як мирові конференції і що його автор заслуговує вповні на нагороду Нобля. А одночасно націоналістичні кола в Німеччині почали проти нього безоглядну нагінку, називаючи Ремарка прибраним французом чи зрадником.

Чи „На Заході нічого нового" є твором пацифістичним і чи він має велике значіння для боротьби з війною — відповідь на це залежить від того, скільки кому треба в книжці загальних думок, щоби вказати на них як на всю тенденцію твору. А щодо політичних наслідків літературного твору то той, хто знає історію всесвітньої літератури, знає, як мало літературні прикмети твору є звязані з впливом на суспільність і на її погляди, коли вона в літературі починає шукати всього з вимком того, що письменник силкується в ній висловити.

Хто лякається нині за майбутнє народу, яке може пропасти тому, що люди забудуть воювати, нехай пригадає собі, що кожна війна починається в першій мірі тому, що її проголошують ті, які не беруть у ній особисто участи, а рвуться до неї, мов на свято ті, які кожне старше покоління, що бачило війну, вважають підчас війни старими дурнями, зрештою такими самими як і... підчас миру. Одним мсловом: стара теорія Джіамбаттіста Віко про „вічно поворотне коло" історії може потішити всіх, які нині так страшенне журяться про відмолодження свого народу та світа. Кожне покоління хоче починати все з початку і вірить лише у власний досвід, уважаючи свою неспроможність користати з чужого — доказом енергії, сили та розуму.

Ремарк не має супроти війни братолюбної красномовности Ромен Роляна або фанатичної ненависти Барбюсса, але й ніодного молодецького захоплення боєвою авантюрою, з якої можна вернутись героєм. Один із німецьких критиків звернув увагу з приводу його книжки, що вона мусить заступити німцям символ, який французи та англійці найшли після війни для міліонів своїх братів, упавших у бою: французи створили гріб „Невідомого вояка" під „Тріюмфальною Дугою" в Парижі, а англійці віддають йому поклін щороку одномінутною святошною мовчанкою по всьому краю. Німцям мусить вистачити менший символ, бо вони війну програли — нехай це буде книжка Ремарка.

„Невідомий вояк" змальований ним, не має претенсій до символу. Це тільки один клаптик вояцької трагедії на однім відрізку фронту, в однім баталіоні, на тлі кількох звичайних людей. Нема тут епічних описів великих боїв, масових рухів, апокаліптичних марев. Усе це переходить межі зору та зворушень маленьких вояків перемінених у манекіни. Коли вони розмовляють про можливість ось-ось причаєної смерти, рани від заблуканої кулі, тоді в їхній гутірці складеній із обривистих натяків і недоказів не менше місце від атаки, смерти та шпиталю займає думка про вкрадену гуску або порося, про ніс і міну фельдфебеля, якому хотять зробити збитка, бо ненавидять його всіма нервами скованої молодости.

А на тлі цих „службових" гутірок, з яких кожна є на-пів забуттям за все те, що діється з ними і на-пів цинічним визовом киненим повазі всіх воєнних святощів, ось-що:

...„**Trommelfeuer, Sperrfeuer, Gardinenfeuer,** — міни, газ, танки, кулемети, ручні гранати — слова, слова, але вони схоплюють жах усього світа.

„Наші обличча — задеревілі, наше думання знищене, ми втомлені до скону. Коли прийде наступ, треба буде деяких бити пястуками, щоби вони прокинулись і пішли з нами; очі загорілі, руки подерті, коліна покрівавлені, хребти розбиті.

„Минають тижні — місяці — роки? Це лише дні. Ми бачимо як час блимає перед нами безбарвними лицями вмираючих, вливаємо в себе ложками страву, бігаємо, кидаємо, стріляємо, вбиваємо, лежимо довкола, ми слабосильні та тупі і нас тримає на ногах лише те, що тут поруч нас є ще слабші, ще тупіші, ще безрадніші, які глядять на нас витріщеними очима, мов на богів, які інколи можуть утекти перед смертю..."

Це не є найстрашніші місця. Може і не найбільше проймаючим є той момент, коли Баймер (герой, автор цього денника) вбиває француза — друкаря Дюваля і лежить із ним ніч в ямі, непевний, чи лишиться тут поруч нього трупом і коли складає йому присягу: „Нині ти, завтра я. Але коли я вийду з цього, товаришу, боротимусь проти того, що нас обоїх розбило: тобі життя — а мені — ? Також життя. Обіцюю тобі це, товаришу. Це не повинно більш повторитись ніколи".

Жах іде від картин на межі ідилі. Коли війна стала для цих вояків чимсь посереднім між хвилиною, коли засуджений на смерть думає над тим, що вибрати би собі на останню страву, і передсінком операційної салі, де слова „відрізана нога" або „перестрілений живіт" переказують собі лікарі таксамо, як „понеділок" або „вівторок". Приятель, що бачить скін приятеля в польовім шпиталі, думає про те, як дістати його кращі черевики. Адже коли він буде думати про його смерть, то цим йому вже не порадить.

Такою є фільософія війни. „Я є молодий, я маю двацять літ, але я не знаю про життя нічого більше як розпуку, смерть, страх і повязання найбільше безглуздих подробиць із бездонним терпіння. Я бачу, що народи женуть проти себе нацьковані і що вони вбивають себе мовчки несвідомо, слухняно і невинно. Я бачу, що найрозумніші мозки світа вишукують зброю та слова, щоби все те продовжити і зробити ще більш рафінованим. А зі мною бачуть це всі люди мого віку тут і там, по всьому світі, зі мною переживає це моє покоління. Що зробили би наші батьки, якби ми нараз знялись, станули перед ними домагались від них справоздання? Чого ждуть вони від нас, коли прийде час і не буде вже війни? Цілими роками єдиним нашим заняттям було вбивати — це була перша професія нашого життя. Наше все знання про життя обмежується до смерти. Що-ж після цього може ще бути? Що має бути з нас?"

Дехто скаже, що це подобає на газетну статтю, а не на літературний твір. Остання війна, що йшла під прапором віри в непохитні цінності мало причинилась до розяснення найпростіших життєвих цінностей!

огляду на атаки санації на Лібермана, що ніби-то польського міністра — Чеховича — обвинувачує, а німецького „протидержавника“ боронить!).

Зацікавлення процесом було надавичайне. Крім кореспондентів польських газет та великої німецької преси зявилися також кореспонденти великих англьо-американських газетних концернів, а зокрема кореспонденти „Дейлі Хронікль“, „Менчестер Ґвардіян“, римської ґазети „Месаджеро“ та „Нає Цюріхер Цтґ.“. Цікаво також, що льондонські урядові кола, а також закордонні відділи бюр парляментарних організацій замовили собі окремі справоздання з цього процесу. Не підлягає сумнівові, що самі німці чимало поклали заходів задля викликання цього зацікавлення.

Не будемо тут докладно переказувати акту обвинувачення, бо про його зміст згадали вже давніше. Сам посол Уліц підчас розправи докладно обговорив усі правописні та язикові помилки тої посвідки, яку він ніби то мав виставити дезертирові Бялусі і на фотоґрафію якої покликується акт обвинувачення. Далі він вказав на те, що згідно з актом обвинувачення його посвідка була в німецьких урядових паперах, які мали дату 29. травня. Тимчасом посвідка, яку він ніби виставив, має дату 17. червня 1925 року. Яким способом посвідка з датою 17. червня могла бути в німецьких урядових паперах з датою 29. травня. Обвинувачений катеґорично твердив, що ніколи подібної посвідки не виставляв, що вона сфальшована, і **що він знає, хто її сфальшував.** Сфальшував її, мовляв, підрядний аґент політичної охрани Пилавський, який був теж одним з головних свідків державного прокуратора. Цей Пилавський, бувший старшина, в останніх роках був уже засуджений на 4 місяці вязниці за фальшування документів. Нарешті обвинувачений покликався на те, що „Народній Союз“ не мав ніякого інтересу сприяти втечі польських горожан німецької національности з Польщі до Німеччини, навпаки, він старався задержувати їх на місці. Нарешті обвинувачений покликався на свої статті в газеті „Катовіцер Цтґ.“, в яких він виступав проти дезертирства і накликував до служби у польському війську.

Надзвичайно цікавими були зізнання бувшого начальника военної розвідки в Катовицях, польського капітана Жихоня, який тепер працює при польському ґенеральному комісаріяті в Данціґу. Він докладно оповідав, що польська розвідка поставила на службовиків у німецькому ґенеральному консуляті в Катовицях, а також при „Німецькому Народньому Союзі“ чотирьох шпіонів, які мали збирати матеріял для розвідки. Цей матеріял фотографовано, а потім службовці клали назад відповідні акти. Протягом півтора років щоденно польська розвідка мала в руках часом 200—300 листів та актів німецького ґенерального секретаріяту та „Німецького Народнього Союзу“. Дуже часто ріжні акти німецького консуляту діставалися до рук польської розвідки і були фотографовані ще перед тим, як ішли на підпис німецького ґенерального консуля. Свідок Жихонь обвинувачував посла Уліца в тому, що він мав тайні наради з членами редакції газети „Катовіцер Цайтунґ“, інспіруючи газету по лінії „Фолькебунду“ — себ-то: ворожій для Польщі.

На домагання оборони суд покликав на свідка бувшого маршала шлеського сойму, польського адвоката Вольного. Вольний потвердив перед судом, що він брав участь у соймовій комісії, яка розглядала справу видачі посла Уліца державному прокураторові. Він, таксамо, як усі інші члени комісії, після докладного розсліду справи прийшли до переконання, що приписувана Уліцові посвідка сфальшована.

Зізнання дальших свідків, а саме капітана польської розвідки, Лиса, агента цієї розвідки Пилавського, бувшої машиністки в „Німецькому Народньому Союзі“, Марти Вужік, яка крала з Союзу ріжні документи і передавала їх Пилавському, не дали ніякого особливо цікавого матеріялу проти посла Уліца; усі свідки дуже докладно оповідали про свою шпіонську роботу в „Нар. Союзі“.

Найважніше зізнання склав покликаний, як знавець письма, із Льозанни професор Бішоф. Він заявив, що на основі копії документу неможливо видати цілком певного осуду, чи документ правдивий чи фальшивий. Отже документ вправді міг дійсно походити від Уліца, але міг бути теж сфальшований. В останньому дні процесу прокуратор доказував, що Уліц був фактичним керманичем німецької політики у Польщі і в цій політиці кермувався інтересом німецької „державної рації“. Підтримуючи обвинувачення, прокуратор намагався доказати, що польська розвідка не могла документу, на якому обвинувачення опиралося, сфальшувати. Сам-же обвинувачений Уліц у свойому останньому слові склав ґейби велику програмову деклярацію німців у Польщі, у якій сказано, що шлеські німці (і сам Уліц) стоять безумовно на ґрунті польської державности, хотять бути льояльними польськими громадянами і т. д., бажають лише користати з прав, гарантованих „меншостям“ польською конституцією. Запевняв врешті, що має „чисті руки і чисту совість“.

Як уже ми вчора повідомляли, трибунал таки признав Уліца винуватим, прийнявши тезу, що підпис на фотоґрафії інкримінованого документу є автентичний. Уліца присуджено на 5 місяців вязниці, з врахуванням слідчого арешту та припиненням відсиджения решти кари на 2 роки.

Вимір кари справді — на око — низький, однак зваживши, що це був процес суто політичного характеру й тому все крутилося довкола питання: чи чільна німецька установа „Фолькс-бунд“ вийде з процесу як установа, що займається ріжними брудними кримінальними історіями, чи ні, — висока чи низька кара є вже річю другорядною. І тому і від цієї кари оборона зголосила негайно відклик.

Цей процес дає притоку до найбільш ріжнородних рефлексій.

Серед наших „русских“.

Нові читальні і кооперативи.

З кількох найновіших чисел „Русск-ого Голос-у“ вибираємо жмуток вісток про нові „рускі“ читальні й кооперативи. Так нову читальню Качковського основано в Стебнику (Дрогобиччина) при співучасти д-ра І. Вининцького з Дрогобича і В. Свистуна зі Львова, в Молодовичах пов. Перемишль, при участи повітового організатора С. Боруха з Перемишля й о. І. Гнатишака з Курманич і в селі Богуша, пов. Грибів. Нова „русска“ кооператива основана в Старім Самборі („Наш Труд“). — Позатим відбули свої загальні збори такі москвофільські кооперативи: „Наш Труд“ в Яблониці, пов. Березів, „Добробут“ у Балучині, „Селянський Труд“ у Попівцях, „Поступ“ у Лацькім Великім, „Кооперативний Банк“ у Золочеві, „Добробут“ у Камінці Лісній, пов

ІВАН КРИПЯКЕВИЧ. 2)

На зборівськім побоєвищі.

(Продовження.)

II.

Коли під Метеневом татари і козаки напали на тили польських військ, передні польські частини з обозами були вже під Зборовом і переправлялися через Стрипу.

Щоби розслідити, яка тут була ситуація, оглянули ми докладно Зборів. Давнє місто, тепер середмістя з ринком, є положене на горбку з природи дуже оборонним. Від північного і полудневого сходу обливає його ріка Стрипа, що творить тут закрут, а давніше розливалася у величезний став. На місці сього ставу є тепер сіножаті, а в части багна над рікою. В з північного заходу, біля церкви, було також багно чи ставок, з котрого вода спливала до Стрипи. Тільки з полудневого заходу не було води, але тут горб був доволі стрімкий. Місто творило чотирокутник, обведений валами, на валах стояли частоколи, — останки такого частоколу віднайдено недавно при будові дому біля біжниці. До міста вела тільки одна брама від полудневого заходу, там, де і тепер є вуличка між приходством та біжницею. Головні будови в старім місті це були церкви. В 1649 р. згадується церква недалеко ставу — це неіснуюча тепер церква Рождества Богородиці, що стояла недалеко костела, на місці, де тепер є поле і стодола латинського пароха. Знаємо пізніший опис цієї церкви з 1761 р.: була деревляна з соснового дерева на дубових підвалинах, з трьома верхами на подобу бань „в осмерку“ виведеними, побита ґонтами, досить простора і величава. Побіч неї стояла „величезна“ дзвіниця на стовпах і дубовім вязанні, сполом оббита дошками. Вона була на самім валі, від сторони Підвалля видно дотепер ями, що лишилися по її фундаментах. Треба здогадуватися, що в 1649 р. була й друга парохіяльна церква Преображення, що уважалася все головною „міською“; до кінця XVIII. в. вона теж була деревляна, теперішню камяну церкву виставлено 1798 р. Третьою будовою був костел, також деревляний до 1748 р. Обі церкви і костел стояли близько валів і певно служили разом з дзвіницями як оборонні фортифікації підчас облоги. Чи в Зборові був також окремий замок, це річ дуже сумнівна, — вказувано його місце то проти костела, то там, де стоїть біжниця, але це тільки здогади, бо в давніх актах нема про нього найменшої згадки. Натомість віднайдено в Зборові підземні муровані переходи підчас будови дому біля біжниці, — на жаль консерватор, котрому про це донесено, не приказав їх докладніше розглянути. Є чутки, що такі підземні хідники є також біля костела, в ринку й інших місцях.

Зборів був добрим оборонним пунктом і король приказав залишити тут залогу, зразу 1.500, опісля 400 драґонів. До містечка схоронилася також обозова челядь, що відбігла від своїх возів. Ця залога почала острілювати гостинець і так стримала дальшу погоню татар. Більшу участь у воєнних подіях відіграв Зборів щойно слідуючого дня.

III.

Головні части польської армії переправлялися тимчасом на тругий бік Стрипи. Стара дорога йшла іншими місцями як нинішній гостинець. Прямувала вона від неіснуючої нині домініканської кортими попри цвинтар і вела боком попри браму міста, Підваллям або теперішньою вул. Шашкевича вділ до ріки, скручувала на Віттівщину; переправа через ріку ішла в напрямі на білий беріг — не знати, чи в однім місці, чи в більше. По обох боках ріки є тут сліди тої дороги, зазначені також на спеціяльній карті. Тою дорогою попри місто йшли польські війська, але що дорога була багниста і в задах війська був переполох, то обозові вози стовпилися тут так, що не можна було рушити ні вперед ні взад. На ріці мосту не було, бо забрала його Стрипа підчас повені, польські інжинери кинули тут три помости для переходу війська.

По другім боці Стрипи є передмістя Зборова Куклинці, положені високо на плоскорівні. На цім місці спинилися поляки і тут засипували оборонний обоз. Вози уставлено у великий чотирокутник, так, щоби по середині могло поміститися все військо, і довкола сипано вали. Місце, де стояв цей польський обоз, має тепер назву Шанці; це поле, що тягнеться від Куклинець аж проти зруйнованих австрійських казарм.

Від Шанців на схід простягається простора плоскорівня в напрямі до Озірної. На цих полях розігрався другий епізод зборівської битви. Головні українсько-татарські сили стояли під Озірною, — в якім місці, цього ще не розсліджено. Як тільки польське військо показалося під Зборовом, гетьман сам виїхав на стежу, і виліз на високого дуба і звідтам розглядав рухи поляків (про це оповідає польський історик Коховський). *Де був цей дуб,* на се вказує назва поля *За дубом*, при гостинці зі Зборова до Озірної, там, де стояли касарні. В тім часі в цій околиці була більша дуброва, що сягала мабуть аж до Тустоголов (тоді це село звалося Товстоголови): в дуброві заховалася частина козаків і татар. Має бути також переказ, що гетьман Богдан Хмельницький мав свою кватиру біля церкви в Товстоголовах, — треба би дізнатися, чи такий переказ справді істнує.

Польські війська скоро уставилися в боєвім порядку і виступили з табору наперед. Але і тут проти них вирушила вже татарська і козацька кіннота, що виходила з піль і з дуброви. Татари і козаки ударили так сильно, що поляки зразу уступили аж до половини табору; король вислав до бою резерви і так від ранка аж до вечора йшла тут боротьба зі змінним щастям. В цій битві впало значне число поляків, але також козаки і татари мали втрати; серед татарських трупів знайдено тіло якоїсь жінки, що на коні ішла до наступу на поляків.

Які сліди полишила ця друга битва (назвімо її зборівсько-озірянська), цього не могли ми провірити докладніше, — повинні занятися тим місцеві громадяни. На спеціяльній карті бачимо в цій стороні кілька хрестів чи фіґур, — може вони стоять на могилках, мають свої назви і перекази? В описі церковних ґрунтів з 1761 р. є кілька згадок про окопи: на баранім горбі біля ярчовецької дороги окоп Криштофа; на тімже горбі від товстоголовського ставу окоп Казимирчука і від Підгайчик окоп Хмельовського; на Вузьких окоп Горина; за річкою Вільшанкою від Футорів окопи Залізка, Заяця і Пенкулів; від Красної окопи Тарали і Пасенка; Поповий окоп і ін. Треба би ці місця віднайти і розслідити, — може серед тих окопів знайшлись би і сліди табору Богдана Хмельницького та обозу хана, про яких положення нічого не знаємо. Також було би пожадано означити точніше, як далеко тягнулися польські шанці і чи є по них які окопи.

(Докінчення буде.)

Рава Руська, „Нива“ в Перемишлі, „Самопоміч“ в Ляцькім Малім, пов. Золочів, „Союз Труда“ в Бібрці, пов. Лісько і „Спільний Добробут“ у Вербіжі. — Окремо слід іще згадати про кооперативну анкету, влаштовану „Русским Ревіз. Союзом“ в Куликові для повітів львівського, равського, жовківського, каменецького й сусідніх (10. VII.) і також анкету в Перемишлі (в Т-ві „Союз“) з метою оснування нового окружного кооперативного центру для повітів Перемишль, Ярослав і сусідніх (26. VII.).

З політичного й культурного руху.

В дні 17. п. м. відбувся в Золочеві окружний зїзд т. зв. „Русской Сел. Орґанізації“ для повітів: Золочів, Зборів, Камінка Стр. і Радехів. На зїзді промовляв К. Гаврищків, І. Миськів і ред. Марко зі Львова. В склад окружного комітету „Р. С. О.“ вибрані: І. Бойко, о. Е. Монцібович, М. Труш, Н. Легкий і ін. — Повітовий зїзд „Р. С. О.“ відбувся 9. ц. м. в Зборові. Промовляли на цьому зїзді ред. М. Марко і радн. Е. Мокрицький, якого вибрано головою повіт. комітету „Р. С. О.“ — В с. Помлинові (пов. Рава Руська) зорґанізовано 9. ц. м. комітет „Р. С. О.“, зложений з місцевих селян.

В останньому часі відбули наші москвофіли такі „свята русской культури“: у Львові, де м. ін. промовляв д-р М. Глушкевич і співав хор з Куликова й артистка міського театру у Львові Е. Панкевич, у Зборові, Золочеві, Самборі, Сяноці, Куликові, Джурині (пов. Чортків) і Ріпневі (пов. Камінка Стр.).

Позатим відбувся ще „день русского „ребенка“ в Самборі, свято талергофців у Перемишлі (яке в окремій резолюції виступило проти адв. д-ра Черлюнчакевича, що не здає публично звідомлення як завідуючий майном „русских“ інституцій у Перемишлі) і „дні русской культури“ на Волині й Поліссі: в Острозі і по прив. російських гімназіях у Рівному, Луцьку, Бересті і Лунинцях. (При цій нагоді зазначимо, що — як досі— не відомо, чи по феріях буде основана у Львові прив. російська гімназія).

Конкурси москвофільських бурс.

Москвофільські бурси в Галичині, що в передвоєнних часах зломили були стільки наших молодих людей, удержуючи їх майже за безцін, порозписували на новий шкільний рік знову конкурси на приняття бідних селянських дітей. Так у Львові оголосили конкурс: Народний Дім на 80 учеників, Ставропигійський Інститут на 30 учеників, Русскій Приют і Общество Русских Дам, у Бродах бурса ім. о. Т. Ефиновича, в Самборі бурса ім. Качковського в заряді „Общества Русских Женщин“ (20 учеників), у Сяноці бурса „Русского Нар. Дому“ (25 учеників) і т. д.

Дивогляди.

„Бігла“ — в купецтві.

Як польщина всіми щілинами вкискається не лише в нашу буденщину, але все частіше й письменську мову, свідчить про це наша преса, особливо популярна. Там можна зустріти справжні дивогляди. Вже давніше в одному популярному органі доводилося нам зустріти прекрасну фразу: „гладка в обійстю“ (**gladka w obejściu**, по нашому — в поведінці). Обійстя в нас має зовсім інше значіння, а коли вже хтось користується цим словом, то мусів би написати: гладка на обійсті — але додати: корова чи інша тварина.

В попередньому числі „Діла“, в адміністраційно-анонсовому відділі зустрічаємо таке оголошення: „Вдова по урядникові... вийде заміж за мущину на добрім становищі або купця (так, немов би купець не міг бути мущиною „на добрім становищі“), бо *в купецтві бігла*“. Чого вона бігла, де вона бігла і за чим вона бігла — Господь знає. Очевидячки, польське слово „бєгла“ заступає тут українське слово „вправна“. Недавно в анонсах нашого органу доводилось нам читати оголошення одного нашого адвоката (більшість адвокатів взагалі безсердечно калічить і викривляє нашу мову! — Ред.), який пошукує соліцитатора „біглого в писанні на машині“. Таких дивоглядів можна в нашій пресі (в „Ділі“ звичайно лише в нередакційному відділі) зустріти безліч. Правда, газету (особливо щоденник) робиться у поспіху і, головно перекладаючи, важко охоронитися від помилок. Але з другого боку треба мати на увазі, що газета найбільше впливає на вкорінення якогось слова чи фрази, надає йому право горожанства. Коли такий „біглий“ чи „бігла“ раз забіжить на сторінки газети, то опісля важко їх вигнати.

Попікаючи нашу адміністрацію за „біглі“ дивогляди, мусимо зазначити, що це є звичайний недогляд. Але часто трапляється, що сам клієнт настирливо домагається, щоби в його оголошенні не зміняти „ніже тії коми“. Таке здійснювання вимог клієнтів, завзятих читачів „Кур'єрків“, „Віків“ і „Поранних“, є дуже похвальне, але тільки під річевим оглядом. Там, де в гру входить наша мова, не можна робити ніяких „уступок“.

„Не надається до ніякої праці“.

У варшавському „Роботнік-у“ читаємо:

„Перед кількома тижнями усунено з варшавського маґістрату урядовця Софрона Ковалева. Усунено його внаслідок ствердження лікарської комісії, що п. Ковалев, як налоговий алькоголік, не надається до ніякої праці. Той сам п. Ковалев від якогось часу друкує на сторінках „Пшедсвіт-у“ (орган мін. Морачевського і бебесяків) безстидні й очорнюючі статті проти ППС, підписані повним прізвищем. До „ніякої праці не надається“ — крім писання до „Пшедсвіт-у“.

Ми додали б, що якраз п. Ковалев дуже надається до праці в „Пшедсвіт-і“, бо там часто можна зустріти „пяні“ статті.

На орґанізаційному фронті.

ГОРОДЕНЩИНА.

Дня 19-го червня ц. р. відбулася в Чернятині, пов. Городенка, довірочна нарада, в якій взяли участь сен. Михайло Галущинський, від Повіт. Нар. Комітету парох Городенки о. Комаренський та п. Рибчук і в поважній скількости місцеві громадяни. Присутні, вислухавши політичного реферату і звіту з діяльности УПР, виголошених сен. Галущинським, одноголосно ухвалили повне довіря послам і сенаторам УНДО за дотеперішню діяльність як у краю, так і на парляментарній арені. Дня 20-го червня відбув сен. Галущинський подібну довірочну нараду в Тишківцях, у якій масово взяло участь, крім мущин, також і місцеве жіноцтво. В дні 21-го червня відбув сен. Галущинський разом з д-ром Романом Комаринським, адв. з Городенки, довірочну нараду в Незвиськах. Дня 30-го червня брав сен. Галущинський участь в окружному святі „Просвіти“ в Чернелиці.

КОПИЧИНЕЧЧИНА.

Дня 17-го липня відбулася в Копичинцях в салі Народнього Дому повіт. довірочна нарада делеґатів з усіх громад повіту. Учасників наради було понад 200. Перший забрав слово голова Повітового Нар. Комітету о. Анатоль Малиновський, який виголосив орґанізаційний реферат та подав до відома, що відчинені вже в Гусятині і в Копичинцях партійні канцелярії безплатної правної поради, в яких будуть виготовлювані також всякі рекурси та зажалення в справах адміністраційно-карних, скарбових, шкільних і т. д. Відтак посол Іван Завалникут виголосив шкільний реферат, при чому вказав на вагу рідної школи для нас як недержавної нації і подавав численні приклади, як боролися інші народи за власну школу. В живій дискусії численні промовці вказували на необхідність орґанізування рідної школи. Третій з черги промовив сен. д-р Антін Горбачевський, який вказав на потребу переведення сильної, плянової орґанізації на всіх ділянках народнього життя. В дискусії забрали слово пп. Білинський, Пунак, Бульчак, Музика, Пилипів, Остапчук і Бохонко, а також господині Анна Костів з Оришковець та п-ні Виганська, відома орґанізаторка жіноцтва. Вкінці перевибрано Повіт. Нар. Комітет, якого головою вибрано одноголосно вдруге о. Анатоля Малиновського, пароха в Чабарівці. Під кінець наради зібрані ухвалили низку резолюцій на актуальні теми, зокрема в справах шкільних і господарських. Нараду, що тревала повних 4 і пів години, покінчено відспіванням національного гимну.

ЗБОРІВЩИНА.

В місяці липні здавав сен. Кузьмин звіт з діяльности в таких місцевостях: Панасівка, Серетець, Підберізці, Гнидава, Ратищі, Батьків і Луковець. Переїздив через місцевости і конферував з мешканцями сіл: Загіря, Манаїв, Оліїв і Серверини, а попередньо Залізці, Ренів, Вертелка, Поморяни, Кальне і Богутин. Посольське справоздання зложив у Данилівцях і Осташівцях.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА І ЗБАРАЩИНА.

Прошова (28. IV.) довірочна нарада. Реферував сен. Кузьмин. Глубічок Великий (19. 5.): свято „Сільського Господаря“, по укінченні якого проголосив сен. Кузьмин справоздавче віче, яке в часі його промови поліція розвязала. — Покропивна (26. 5.): Концерт у честь Шевченка, після якого запрошений сен. Кузьмин здав звіт з діяльности парл. репрезентації. — Чернихівці (30. 6.): віче, на якім реферував сен. Кузьмин і пос. Кунько.

НОВИНКИ

— **Свято полеглих на Маківці** відбудеться цього року в дні 4. серпня заходом Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові в порозумінні з філією ТОВМ у Сколім. Учасники зі Львова мають зголоситися завчасу у впорядчика прогулька д-ра Івана Ґижі (Руська 20, Дністер, І. пов.) і зложити на його руки найменше 5 зол. титулом задатку на залізничу карту і нічліг у Тухлі. Кошти подорожі зі Львова і з поворотом винесуть ок. 12 зол. від особи, бо Т-во поробило всі заходи в справі залізничої знижки, яка певно буде признана. Хто зголоситься скорше, може рефлектувати на знижку. Ті, що зголосяться в останній хвилі, знижки не дістануть. Відїзд зі Львова в суботу, 3. серпня, в год. 16.10 попол. з головного двірця; приїзд до Тухлі, де будуть приготовані нічліги, в год. 20.04 вечером. В неділю рано рушить прогулька під проводом д-ра Ґижі й ... Захара Рудика на стрілецькі могили на Маківці, де в год. 11. передпол. відбудеться поминальне богослуження і проповідь, після чого учасники зложать поклін могилам Героїв. Поворот до Львова: відїзд з Тухлі в год. 18.01, приїзд до Львова в год. 22.10 вечером. Головна Рада Т-ва Охорони Воєнних Могил просить усі доокола громади взяти масову участь у святі під проводом своїх священиків і з процесіями, а охочі з околиць на шляху Львів-Стрий прилучиться до львівського поїзду.

— **Врожай на Рад. Україні.** Згідно з обрахунками радянських статистиків цьогорічний врожай на Рад. Україні буде кращий на 15 проц. від минулорічного. В деяких районах Рад. України появилося вже на базарі збіже з нових жнив. У звязи з добрими живами зачинають спадати ціни збіжа.

— **Скільки пропито в Польщі за один рік?** За один рік пропито в Польщі 618 міліонів зол. За ті гроші можна би купити 15 міліонів 450 тисяч черевиків (по 40 зол.), або 4 міліони 120 тис. ... вих одягів (по 150 зол.), або 1 міл. 765 тис. коров, або 309 тис. морґів поля (рахуючи по 2000 зол. за морґ), або можнаб виставити 15.450 двокімнатних домів з кухнею (рахуючи по 40 тис. зол. на один дім), або куплено би 9.363 господарства по 3 морги з усіми господарськими будинками. Ось стільки пожер алькоголь за один рік в одній державі!

— **Даремні заклики.** Урядовий ПАТ розіслав до ґазет відозву польської ліґи господарської самовистарчальности, в якій закликається до виїзду лише в краєві курорти. А рівночасно краківський „Ґлос Народу“ подає, що в Криниці числи гостей на 5.000 менше від попереднього року. Наслідком цього два великі пансіони зголосили банкротство на пів міліона і на 200 тисяч золотих; менших банкротств є 16. Причиною зменшення людей до Криниці є здирства, що діялися там минулими роками і відсутність добрих лікарів. Щавниця теж зовсім порожна. Цього року польська й жидівська публика, йдучи за прикладом членів уряду, масово поїхала до закордонних курортів.

— **Вимоги для одержання закордонного пашпорту.** Кожний купець або промисловець, що дістає пільговий пашпорт на виїзд із Польщі за кордон, мусить підписати таку заяву: „Заявляю, що закордонний пільговий пашпорт використаю лише для цілей, поданих у посвідці, себ-то для справ промислових і торговельних. У противному випадку, незалежно від карної відповідальности за введення в блуд, обовязуюся заплатити таксу, яка належиться за нормальний пашпорт“. Петенти, які не хочуть підписати такої заяви, не дістають пільгового пашпорту і мусять викупити норм. пашпорт.

— **Нові американські гроші.** Міністерство скарбу у Вашінґтоні вже розіслало паками нові паперові доляри для банків. Цих малих долярів розіслано нараз більше як три і пів біліона, так що на душу в цілій Америці вийде по 30 долярів. Нові малі гроші зроблені з ліпшого паперу як старі. На зменшенні формату долярів уряд заробить річно 1,500.000 дол., а щось заробить ... і на довшому віці долярів. Нові доляри мають портрети визначних американців: Вашінґтона на однодолярових; Джефферсона на 2-дол., Лінкольна на 5-дол., Гемилтона на 10-дол., Франкліна на 20-дол., Ґрента на 50-дол., Клівленда на 100-дол., Мек Кінлі на 500-дол., Чейза на 1.000 дол., Медисона на 5.000 дол. ... 10.000-дол.

— **Вже арештували одного „ковертяра“.** Поліція арештувала Степана Тріля, зам. при вул. Замарстинівській ч. 10, в звязи з численними ковертовими обманствами, яких жертвою падали майже щодня під консулятами у Львові ... режні приїзші. Тріль зізнав, що ковертярського „мистецтва“ навчився від обманців із Конгресівки, які що вівтірка та пятниці приїздили на „гостинні виступи“ д. Львова. Пошкодовані ...

Беля Лебель зізнала в суді під присягою, що Тріля рішучо пізнає як того, який біля консуляту дав їй замісць долярів вирізки з часописів. Щож торкається решти шайки, то поліція впала вже на її слід.

— **Хмаролім у Чортківщині.** Дня 25. липня між год. 15.—17. попол. перейшла вузькою смугою понад чортківським повітом із заходу на схід градова буря, а сам Чортків навістив при цьому справжній хмаролім. Вода залила в Чорткові частинно 9 домів над Серетом, яку сапери випомповували цілу ніч. Вода ушкодила товари, замагазиновані в тих домах. Злива ушкодила гостинець. На пів години здержаний був залізничий рух до Копичинець. Град знищив листаті ростини, як тютюн, кукурудзу і то переважно на тереві Чорткова, бо в інших місцевостях від граду не було шкоди. Тогож дня навістила хуртовина з громами й копичинецький повіт. У Перемилові від грому згоріли 3 хати й 1 стодола, а в Зарубі 1 хата й 1 стодола.

— **Вбиті громами.** У Воютичах, пов. Самбір, вертали підчас бурі з поля додому Анна Партика і Тетяна та Катерина Фівлковська. Нараз у них ударив грім. Партика згинула на місці, а дві інші грім приголомшив і вони дізнали контужень. — В Лодзі сиділа підчас бурі при вікні свого дому Елеонора Єзерська із своїм чоловіком і приглядалися хуртовині. З другої кімнати донісся плач дітей, тому жінка попросила чоловіка, щоб заглянув до дітей. Як лише чоловік відійшов, ударив грім, впадаючи до хати через комин. Грім перебив мешкання I. і II. поверха, але не заподіяв шкоди, зате, впавши до мешкання Єзерської, знищив обстановку й убив її біля вікна.

— **Пожежі наслідком грому.** Дня 25. липня ударив грім у хату Ів. Білака в Солонці (пов. Львів); згоріла хата та стодола. Огонь перенісся на будинки Фогельфігурової. Рятував місцевий „Луг“. Шкоди є на 6.000 зол. — У Зашкові біля Львова згоріла стодола Насті Різник. Огонь перекинувся на будинки Євки Різник і Пазьки Ільків. Шкоди: 10.000 зол. — В Анилівці біля Ремезова убив грім на пасовиську корову Юр. Шрагра. — Підчас бурі в дні 25. липня згоріло дотла підпалене громом село Ластовиці на Виленщині. В полумі згоріло кількоро дітей. Шкоди дуже великі.

— **Град величини курячого яйця.** Дня 25. липня попол. впав в околицях Кадору в Чехії град величини курячого яйця і заподіяв страшні шкоди. До 10 годин засіви були знищені зовсім; в інших місцевостях засіви знищені на 80 проц. Тогож дня над Оломунцем перейшов страшний борвій і понищив засіви та повиривав багато дерев.

— **Вальдемарасова родина переноситься до Вильна?** У Варшаві розійшлася малоправдоподібна чутка, що литовський премієр Вальдемарас віднісся до польського уряду за посередництвом уряду лотишського, щоб позволено кільком членам його родини приїхати у Вильно. Польський уряд, кажуть, прихильно полагодив Вальдемарасове прохання.

— **Два тижні у повітрі.** Із стейту Люїс Робін у Злуч. Державах прийшла вістка, що летуни Джексон і О'Бріен, які стараються побити останній рекорд видержаности, вдержуються вже два тижні в повітрі. Летуни кажуть, що зуміють удержатися в повітрі ще 500 годин. У скиненій з літака картці летуни повідомляють, що не гадають осідати, поки мотор не перестане працювати.

— **Вигляди на урожай в Европі.** Міжнародній рільничий інститут у Римі оголосив між іншим відомости про вигляд на урожай в Европі. В Мадярщині, Румунії і Болгарії урожай має бути кращий, ніж минулого року, одначе збір пшениці буде значно менший. Таксамо менший буде збір пшениці в Еспанії. Зате в інших европейських краях збір пшениці може бути більший, ніж минулого року. Таксамо збір інших збіж заповідається для Европи добре.

Димісія Поанкаре принята. — Бріян творить кабінет.

Міністри Бріян і Барту відвідали Поанкаре, щоби на основі ухвали ради міністрів просити його, аби остав на чолі кабінету. Поанкаре не дався намовити. Тому члени кабінету вручили през. Думергові свою димісію. Президент Думерґ димісію приняв і поручив Бріянові створити кабінет. Бріян згодився і начав відповідні переговори.

Бріян нараджувався м. і. з Мареном, Даляде та Блюмом, опісля мав 40-хвилеву конференцію з президентом республики. Представникам преси сказав Бріян, що аміряє до відпруження атмосфери, одначе основою нової урядової концепції є ост. кабінет, який ніколи не зазнав невдачі. Чомуж не задержати його? — питається Бріян. Крім більшости членів давнього уряду хоче забезпечити для нового уряду співпрацю радикалів. Радикалам предложив би становище міністрів без теки.

Китайсько-більшовицькі переговори в Берліні.

З Харбіна повідомляють про успішність китайсько-більшовицьких переговорів між ген. консулем Мельніковим і ґенералом Чанґ-Сю-Лінґом. Представник Китаю домагався передовсім понехання комун. пропаґанди, вважаючи сх.-кит. залізницю чисто торг. підприємством. Мельніков висловив бажання, щоби привернено статус кво.

Державний департамент у Вашінґтоні одержав вістки, що Китай признає інтереси СРСР на сх.-кит. залізниці, та що не гадає конфіскувати цього шляху.

Більшовицько-китайські переговори відбуватимуться в Берліні. Китайський посол у Вашінґтоні повідомив про це берлінський уряд. Переговори йтимуть при співучасти представника німецького уряду як медіятора.

Бунт китайського війська.

Аґ. Тасс повідомляє з Чіти, що в Удяадіні (містечку біля Харбіна) збунтувався китайський полк. Вояки сплондрували торговлі і склади на гол. вулицях.

Комуністи вдерлися до арсеналу райхсвери.

В ночі на 27. липня вкрадено з магазину муніції ґарнізону райхсвери в Пасевальді кілька тисяч револьверових набоїв. Догадуються, що зробили це комуністи, щоби так заосмотритися в муніцію на 1. серпня.

Кровава сутичка з комуністами в Загребі.

Поліція окружила льокаль, у якім відбували тайне засідання загребські комуністи. Комуністи стріляли на поліцію. Поліція відповіла пальбою. Згинуло 3 комуністів, один поліц. аґент ранений. Поліція арештувала кількох комуністів і сконфіскувала документи.

Подорож Мекдональда до Америки.

Премієр Мекдональд поїде в Америку мабуть в жовтні. У Льондоні сподіються, що президент Гувер уже в найближчому часі запросить Мекдональда.

Дирекція заг. польської управи Кас Хорих розвязана.

Міністр праці та сусп. опіки розвязав дирекцію заг.-польської управи Кас Хорих. На чолі дирекції був пос. Жулавський (ППС). Урядовим комісарем іменовано проф. Мих. Ольшевського.

Розвязані мін. Пристором останніми часами Каси Хорих постановили відкликатися до Гол. Уряду обезпечень, колиж це булоб безуспішне, віддати справу найв. адм. трибуналові.

Декретом мін-ства праці й сусп. опіки розвязано управу Каси Хорих у Білостоці. Урядовим комісарем іменований д-р Влад. Шайковський, який рівночасно є урядж. комісарем 9 повітових Кас Хорих у білостоцькім і поліськім воєвідствах.

Буря в Богородчанщині.

Дня 23. липня перейшла над Богородчанщиною страшна буря з громами. Град, величини курячого яйця, знищив засіви. Шкоди сягають 60 проц. загальної вартости засівів. Грім ударив у хату Дм. Сеніва в Росільній. Огонь із хати перекинувся на стодолу та стайню. Згорів мертвий інвентар та більша часть ц. р. жнив. В огні попікся син Сеніва Микола.

—o—

Померли з недостачі води.

Промисловець із Льос Анджельос Арментас вибрався з жінкою й пятеро дітьми автом на прогульку в далекі околиці. З причини посухи прогульковці не могли найти ніде води та погинули із жаги. Найшли їх у пустій околиці всіх неживих біля самоходу. В холодниці автомобілю не було води.

—o—

Зі спортового життя.

Товариські змагання.

Львів. Україна — Погонь 6:2 (2:0).
Львів. Леґія — Гасмонея 4:2 (2:1).

Лігові змагання.

Познань. Варта — IФЦ. 2:1 (0:0).
Краків. Гарбарня — ЛКС. 1:0 (1:0).

Україна—Погонь 6:2 (2:0).

Сталося те, у що мабуть мало хто вірив: Україна справилася зі своїм ліговим противником у стилю, рідко коли баченім на найкращих змаганнях лігових дружин, чим викликала правдивий ентузіязм серед чисельно зібраної української публики. В українській одинацятці найліпшою частиною був напад, але в загальному списувалися добре також оборона й поміч. Україна виступила в складі: Новицький (ворота), Ґрещук, Скрегота (оборона), Воробець, Цимбала, Борсук (поміч), Сич, Петрів, Лисик, Кобзар, Магоцький (напад), отже з двома резервовими, Погонь з трьома резервовими. Ґолі стрілили: Кобзар 3, Петрів 1, Сич 1, Магоцький 1. Щодо самої гри, то Погонь мала з неї безперечно більше і доволі часто облягала українські ворота, хоч тільки двічи повелося їй впакувати у них ґоли. Зате Україна працювала доцільніше і продуктивніше, тому й стрілила аж 6 ґолів, при чому ще один ґоль з карного проґавила (в 3-ій мінуті гри). Судіював дуже добре п. Усаж, видців около 2.000.

Дописи.

БОЛЕХІВ. (Загальні збори Товариства „Народній Дім“). Прочитавши оповістку про загальні збори „Н. Д.“ на день 7. VII. ц.р., неодин громадянин Болехова усміхнувся з радости, бо в нашім місті дуже дається в знаки відсутність салі „Народнього Дому“. Це відчувають також приїзші театри, котрі мусять грати в маленькій жидівській салі. Радість була велика, бо всеж була надія, що загальні збори виберуть новий виділ, котрий кинеться збирати гроші і збудує нарешті „Народній Дім“. Та дарма. Зійшлось 16 осіб в кімнаті касина, найменій у жида, і зачались загальні збори. (Всіх членів є 31, членська вкладка виносить 3 зол., а для незаможніх 1·50 зол., тому небагато людей може позволити собі бути членом). По відчитанню протоколу попередніх загальних зборів був звіт з діяльности Т-ва від березня 1928 р. до 7. липня 1929 р. Його здав голова Т-ва. Він звучить: „Крім одного засідання виділу, товариство ніякої діяльности не проявило.“ Касовий звіт здав касієр: „Цього року вплинуло на будову „Народнього Дому“ 1.800 зол. І то так: Аматорський Кружок дав ок. 1.100 зол., Т-во „Сокіл“ 600 зол., а „Союз Українок“ 100 зол. Стан готівки 2.000 зол.“ Отже майже нема якоїсь заслуги виділу. Після уділення абсолюторії уступаючому виділові приступлено до вибору нового. Бувший голова заявив, що він з деяких причин не може працювати. Хтось сказав, що виділ буде помагати. На це голова заявив, що й це нічого не поможе, як нема енергії; а коли таки хочуть його вибрати, то нехай знають, що він нічого робити не буде. Не зважаючи на цю заяву, вибрано бувшого голову одноголосно знова головою. До виділу вибрано 5 членів з бувшого виділу і 2 нових. По виборі виділу заг. збори ухвалили, щоб новий виділ подумав над тим, аби з касинового товариства утворити т-во кооперативно-кредитове. На тому замкнено заг. збори. Після того голова скликав засідання виділу, на якому виділ уконституувався. Замикаючи засідання, сказав голова, що про справи, над якими заг. збори поручили призадуматися виділові, будеться говорити пізніше. Хтось з присутніх членів додав іронічно: „За рік на загальних зборах...“ — Саме це є найбільш сумний обяв, що члени знають про те, що виділ не думає нічого робити, а знова вибирають його. А все те виглядає ще гірше, коли зважити, що німці в Болехові будують поверховий „Народній Дім“, а ми навіть не зачинаємо. Їх є 500, а нас 3.500 (не рахуючи окружних сіл). Варто ще зазначити, що один громадянин декларував весь цемент, потрібний до будови, Повіт. Союз Кооператив у Стрию 200 дол., а на будову не збирано нічого (тільки серед інтеліґенції Болехова). Вкінці треба додати, що власник цегольні в Болехові заявив, що за цеглу може „Нар. Дім“ почнати платити аж по закінченій будові. Чи не можна вже зараз починати роботи? Хіба найвищий час!

Громадянин.

ХОДОРІВЩИНА. (Ювилей „Просвіти“). Дня 14. липня ц. р. святкувала Ходорівщина 60-ліття істнування і праці Т-ва „Просвіта“. Рано була Служба Божа з проповідю, відтак академія, а вечером концерт. Виділ філії „Просвіти“ вложив дуже богато праці й коштів, щоб це свято відбулося якнайкраще. І справді сама академія і концерт вийшли поважно. На програму свята складалися: промови, декламації, хори, хорові соля, скрипкові і фортепянові сола й орхестра. Співали хори на академії: хор із Залесець, хор ходорівських пань і хор ради. Купчинського зі Львова. На концерті всі хорові точки виповнив лиш хор ради. Купчинського. Читальні перед святом були повідомлені обіжниками (двічи) й афішами, рівнож окремі обіжники пішли до духовенства, Соколів і Лугів. Погода в сам день свята була сприяюча. А всеж таки під маніфестаційним оглядом свято випало дуже слабонько. На 43 читалень в поході взяло участь лише 4 читальні з таблицями і 4 священників (на 17 священників). На академії було лише 6 священиків, а на конце-

гі 4 (але 2 з них були й на академії). А з учителів іще менше... Щож дивного, що не прибули селяни, коли їх провідники — інтеліґенція, що то стоїть на сторожі правдивої і здорової освіти, не прибула!? Ця твоя відсутність, інтеліґенціє Ходорівщини, на всіх народніх святах і на всяких зборах, є доказом, як тобі на серці лежить добро народу, як ти займаєшся справою освіти найширших кругів! Це є взагалі мірило твоєї праці, а рівночасно й заохота для народніх мас до тоїж праці. Тому й нічого дивного, що народнє життя в повіті приспане, читальні сплять, а в кооперативах „манка"! Тому й не дивуйтеся, що наші селяни шукають собі провідників поза вами, поза вашим селом, у виді ріжних сельробівських опікунів. А які будуть з того жнива? Це покаже вже найближча будучність, коли знов „немудрі премудрих одурять"!

Місцевий.

БОНАРІВКА, пов. СТРИЖІВ. (З організаційного руху на наших західних окраїнах). Хоч ми в меншости серед польського моря, одначе живемо спільним з цілим нашим народом життям, орґанізуємося на всіх ділянках народнього життя — йдемо вперід! Вже третій рік істнує у нас споживча кооператива „Згода", що розвивається гарно та має 2 крамниці. Цього року основано у нас ще й кредитову кооперативу „Ощадність". Освітнє життя процвітає в читальні „Просвіти", яка може справді похвалитися великим, на 16 метрів довгим і на 12 м. широким будинком. Дня 14-го липня аматорський читальняний гурток відіграв „Невольника", представлення випало дуже гарно, завдяки великому трудові й охоті аматорів, а одночасно й великій заслузі місцевого учителя п. Гнатюка й о. пароха Клюфаса. Чистий дохід з представлення (повторено його найближчої неділі) призначено на відреставрування читальні внутрі. Читальня наша має кількадесять членів-добродіїв, а між почесними членами находяться заслужені над піднесенням Бонарівки: о. Клюфас, о. Хархаліс, бл. п. о. Мудрий, інж. арх. М. Шуплат, учит. М. Голей і В. Шуплат. Громадянам Бонарівки „Щасть Боже"! в дальшій праці для добра громади й української нації!

Гість.

УГНІВ. (До відносин між священиком і парохіянами). В „Ділі" ч. 158, з дня 19. VII. 1929 р. появився допис з Угнова під заголовком „Спори гр.-кат. священика з власними парохіянами", під котрим був підпис Р. О. Заявляю катеґорично, що я того допису не подавав і що під мій криптонім (Р. О.) підписався хтось інший. Я ціню дуже о. Бобровського як ревного священика, котрий сповняє свої душпастирські обовязки дуже совісно і стоїть твердо в обороні своєї церкви, на котру під теперішній час нападають ріжні вороги. Подаю для пояснення, що не о. Бобровський веде боротьбу з парохіянами, але кількох недовірків, що вернули з Америки й большевії, ведуть під проводом недокінченого ще медика боротьбу не лишень із завідателем Бобровським, але вели її також з попереднім священиком о. деканом Говдою, що перенісся внаслідок цього перед $1^1/_2$ роком до Горуцка. Загал міщанства парохіян не дався збаламутити тим кільком людцям, але держиться дальше твердо своєї церкви. — **Решетило Осип**, б. нот. кандидат.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Кооператива „Український Нар. Театр" ім. І. Тобілевича в Станиславові. Репертуар на провінції.

Делятин:
30 VII. „Миш церковна".

Дора:
31/VII. „Ревія".
1/VIII. „Миш церковна".

Відтак задержиться театр в Яремчі в днях 2/VIII, 3 VIII. і 4/VIII. 137 7—9

„Вертеп Наших Днів" Галактіона Чіпки і Ле-ле. 115 6—?

Перегінсько, вівторок, дня 30. VII. 1929.
Долина, середа, дня 31. VII. 1929.
Болехів, четвер, дня 1. VIII. 1929.
Калуш, пятниця, дня 2. VIII. 1929.

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

Галич:
30/VII. „Осінні маневри".
1/VIII. „Тітка Чарля".
2/VIII. „Чесна Сузанна".
3/VIII. „Пташник з Тиролю".

Станиславів:
4/VIII. „Базар". 93 14—?

Великий Міський Театр:

Понеділок, 29-ого липня год. 8·15 веч. „Прощальна ревія". Виступ театру „Qui pro quo": „М. С. З."

Вівторок, 30-ого липня, год. 8·15 веч. „Прощальна ревія". Виступ театру „Qui pro quo".

Середа, 31-го липня, год. 8·15 веч. „Прощальна ревія". Виступ театру „Qui pro quo".

Малий Театр:
Замкнений.

Кіна.

Аполльо: Що любить жінка (Гарі Лідтке).

Кольосей: Дільниця еміґрантів у Ню Йорку. В полоні у людоїдів.

Лев: Цирковець. Корабель гріху.

Люна: Революція в Китаї. Виступ російського хору.

Марусенька: Танцюристка богів (Анна Мей Вонг, Гільда Грей, Кл. Брук).

Оаза: Мущини перед шлюбом.

Палас: Гра за жінку. (Дольорес дель Ріо). Людина із сто очима.

Пан: Я звів тобі жінку.

Пасаж: Мацист у львиній клітці. Джозефина Бейкер.

Утіха: З причини реконструкції замкнено.

Фатаморгана: Фліpт із небіщиков (Лявра ля Пляпте, Тома Мур.). Спадщина Семі Вайнштайна.

Химера: Авантурниця мимоволі.

На Загальних Зборах, відбутих дня 21. липня с. р. зістав вибраний, а дня 25. липня с. р. уконституований такий **Виділ „Міщанського Братства" у Львові:** Микола Заячківський, голова. Василь Гресяк, заступник голови, Теодор Годілин, секретар, Іван Кузьмич, господар, Петро Берест, скарбник, Д-р Альфред Говикович, Михайло Стефанівський, Іван Чорній, Іван Карабін. **Заступники Виділових:** Петро Гладій, бібліотекар і заст. секретаря, Іван Сокальський, заст. господаря, Іван Ільчишин, заст. скарбника, Семен Козак. **Контрольна Комісія:** Іван Калитяк, Теофіль Процишин, Іван Глинчак. 172 1—1

Програма радіо.

Понеділок 29-го. липня.

Льондон (356,3) 16·15 Музика з готелю Сесіль. 19·30 Концерт військової орхестри. 22·35 Камеральний концерт.

Париж (1725) 13·30 Пополудневий концерт. 16·45 Симф. музика, спів і танці. 21·15 Концерт.

Берлін (418) 17·— Концерт дутої орхестри. 19·30 Легка музика. 20·15 Концерт з Франкфурту.

Відень (516,3) 16·— Пополудневий концерт квартету Сільвінг. 20·05 Концерт.

Прага (487) 16·30 Трансмісія з Братислави. 21·30 Фортепяновий концерт.

Рим (441) 21·— —23·10 Легка музика і комедія.

Міляно (501) 11·— Музичні продукції. 20·30 Виїмки з оперет.

Будапешт (550) 12·— Дзвони унів. церкви 17·40 Концерт на цитрі. 19·45 Циганська капеля Лякатош.

Брюссель (509) 18· Концерт тріа радіостації 22·15 Концерт радіоохестри.

Ленінград (1000) 17·— Концерт з міських плянтацій.

Москва (825) 15·30 Година рос. музики. 20·— Гумор і сатира. 22·55 Кремлівські куранти.

Київ (800) 17·40 Популярно-науковий відчит. 19·— Трансмісія із закордонних стацій.

Харків (1304) 18·— Популярний концерт. 20·— Селянський концерт.

Варшава (1411,7) 20·30 Концерт солістів.

Познань (334,8) 18·— — 18·55 Пополудневий концерт.

Вівторок 30-го липня.

Льондон (356,3). 12·— Органовий речітал Е. Кука з катедри. 19·30 Концерт секстету. 21·35 Радіокабарет.

Париж (1725). 13·30 Пополудневий концерт. 16·45 Концерт радіорхестри. 19·35 Авдиція Пате.

Берлін (418). 17·— Композ. концерт Йосифа Вайса. 20·— Концерт військової орхестри із Зоольоґічного Городу.

Відень (516,3) 11·— Музичний поранок квартету Сільвінг. 16·— Пополудневий концерт капелі Ґайтер. 19·50 Оперові фрагменти.

Рим (441) 17·30 — 18·30 Концерт. 21·— — 23·10 „Марселла" муз. ідилля в 3 актах Джіордана.

Міляно (501) 20·30 Вечірній концерт. 23·— — 24·— Джес-бенд.

Прага (487) 10·05 Концерт з Брна 21·— Скрипковий концерт.

Будапешт (550) 11·— Концерт військової орхестри. 19·30 Концерт міської орхестри.

Брюссель (509) 17·— Концерт тріа радіостації. 21·15 Популярний концерт.

Ленінград (1000) 17·— Концерт з міських плянтацій.

Москва (825) 10·30 Рос. народня музика. 19·— Селянський концерт. 20·30 Концерт радіорхестри.

Київ (800) 10·— Робітничий концерт. 17·— Концерт для села. 19·— Концерт з Пролетарського Парку.

Харків (1304) 18·— Концерт для села. 20·— Концерт військової орхестри.

Варшава (1411,7) 18·— Концерт солістів.

Познань (334,8). 19·50, 22·30 „Тоска — опера Вердія.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровскі-Розважевскі, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2. 2200

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 2199 176-?

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни; також тапіцеровані **меблі,** власного виробу — найдешевше в **Доротеум** Льва Сапіги 34. телеф 15·01. 44 4 ?

НАЙСКОРШЕ І НАЙСОЛІДНІШІ, люксусові каросерії автобусові на марку „Шевролет" і т. п. доставляє: Карпіна С. А. (фабричний відділ давніш фабрика Левинського) Львів, вул. Потоцького ч. 58. Телеф. 5-60. 165 2-2

НАЙЛУЧШІ і найбільш тревалі кафлеві печі з шамотової глини доставляє: Карпіна С. А. (фабричний відділ, давніш фабрика Левинського) Львів, Потоцького ч. 58. Тель. 5-60. 166 2-2

25 МОРҐІВ, муровані будинки, хліборобське знаряддя, цьогорічні збори, біля Тернополя — дешево на продаж. Бюро інж. Якубовського, Львів, Вісьневських 1. Телеф. 25—02. 169 1-1

ЗГУБЛЕНО засвідчення, видане на імя Григорія Сидорчука, урод. 1906 р. — через П. К. У. в Дубні, замешкалого в селі Сенидоби гром. Судобич, повіт Дубно. 171 1—1

УРЯД ПАРОХІЯЛЬНИЙ в Підвербцях п. Незвиска — потребує негайно дяка-дірігента. 175

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Подяка.

Складаємо щиру подяку Комітетови, Вп. Кондратовій, Товаришкам і Товаришам що в часі слідчої вязниці опікувались нами, як матеріяльно так духово (15) пятнайцять увязнених учеників Тернопільської гімназії.

Д-р мед. Осип Клодницький
— лікар —
осідає з днем 1. серпня 1929 р.
в ТОВМАЧІ
в наріжнім домі при вул. Пілсудського І. поверх, напроти канцелярії адвоката Д-ра І. Макуха.
158 1–1

Специяліст недуг легінів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
324 Пересвітлення Рентґеном. 14–?

ПРЕДСТАВНИКІВ,
добре впроваджених в українських споживчих кооперативах, в союзах і в торговлях — прийме на добрих условиях фабрика чоколяди **Бранка,** Акц. Сп. Львів, Шептицьких 26. Письменні зголошення з точним поданням дотеперішньої праці та референцій на руки Дирекції. —
170 1–5

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ:
Нова Санаторія Санаторія положничо-хірурґічна „Vita", Львів, ул. Листопада ... уряджена з люксусовим комфортом — 2 операційні салі, саля для породів і станиця для немовлят. Сонячні покої з бігучою зимною і теплою водою. Гараж, особова вінда. Побут з цілим удержанням і обслугою від 15— ... денно. — Відкриття 1. серпня ц. р. Зголошення в Дирекції. Телефони 73-03 ...
Заряд.
168 1—2

АВТОБУСИ І ТЯГАРОВІ
викінчені гарантовано солідно та люксусово — виконує одинока українська фабрика — Ф-ми **„ТИТАН",** **Львів, Валова 23.** — Достава до ... тижнів. Полекші в сплатах. — Уділяємо інформації в справі набуття підвозу ...
174 1–4

Подяка.

Невмолима судьба — смерть забрала від мене найдорожчу й одиноку доню бл. п. Асю Кременюк, з Косова.

В безмежному горю почуваюся до обовязку зложити горячу подяку всім, котрі в дні смутку висказували мені щирі та сердечні слова співчуття й розради і всім тим, котрі своєю присутністю в похороні віддали моїй донечці останню прислугу.

З глибини душі дякую передусім Всечесніщому Духовенству: о. ... о. Герасимовичеві, о. Гнатівському ... за безінтересовну участь в похороні, та за похоронні ... Дальше, дякую щиро п. п. Хористам з Косова і Москалівки, та читальняній орхестрі з Монастирського, що ... піснями і музикою супроводжали Покійницю на вічний супочинок.

З окрема дякую щиро всім місцевим товариствам: „Союзові Українок", „Народньому Домови", „Читальні ім. ... Павлика" і „Бесіді", та місцевому ... ництву, що своєю масовою участю в похороні вшанували память Покійної і відпровадили її на вічний супочинок.

Щиро-сердечна подяка і Спасибіг ...
Опечалена Мати.
167

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло"   З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10